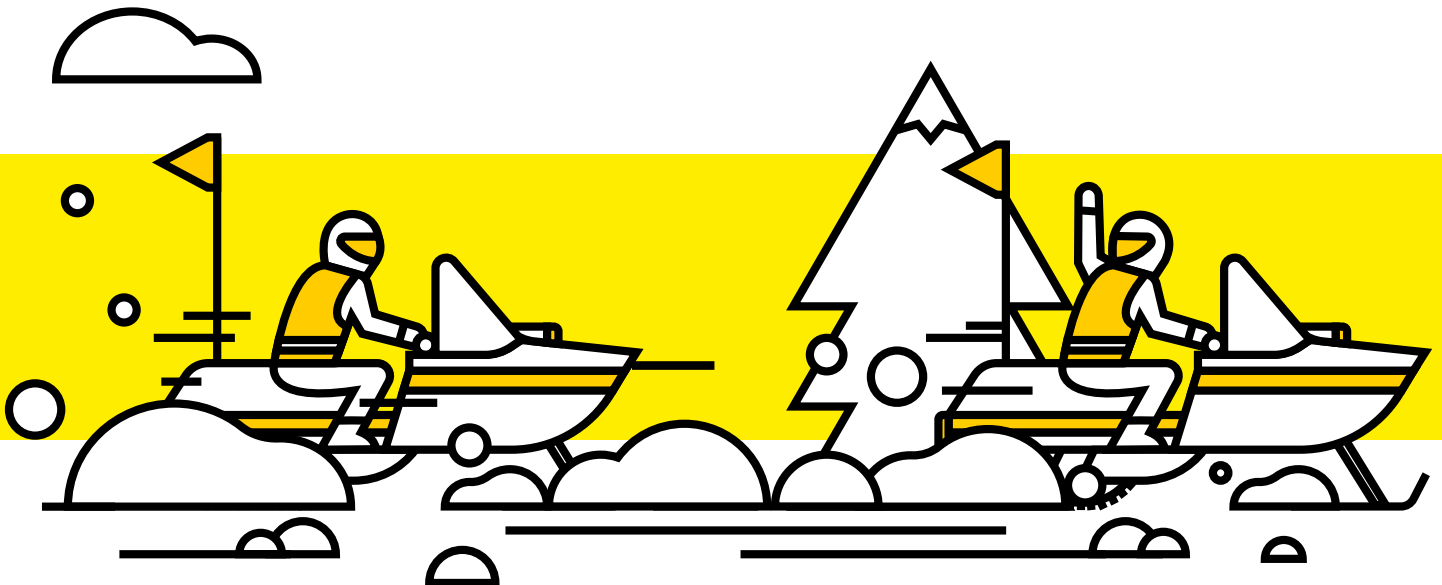

Onnettomuustutkijoiden
suositukset kelkkailuyrittäjille

Näin vähennät moottorikelkkailun riskejä hyvällä valmistautumisella

Moottorikelkkailussa ensikertalaisille tapahtuu paljon loukkaantumisiin johtavia onnettomuuksia. Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien toimintaa koordinoiva Onnettomuustietoinstituutti (OTI) on laatinut yhteistyössä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin kanssa safariyrityksille käytännölliset ohjeet moottorikelkkailun turvallisuuden parantamiseksi.

1/3 Valmistaudu kauteen turvavälineillä ja ajantasaisella opetuksella

Hanki turvallisuuksvälineitä uusiessa leuka-suojalliset kypärät sekä rintasuojat, jotka suojaavat törmäystilanteissa. Yhdistä leuka-suojallisten kypärien kanssa ajolasit, jotka eivät huurru.

Huomioi moottorikelkkoja hankkiessa, että kapeus tekee keltasta herkästi kaatuvan ja korkealla istuvan matkustajan painopiste lisää kaatumisen riskiä.

Huolehdi safarikelkkojen ja asiakkaiden näkyvyydestä. Kelkkoihin voi esimerkiksi asentaa heijastavat korkeat viirit, jolloin ne näkyvät paremmin teiden ylityksissä. Asiak-

kalle olisi hyvä antaa ajon ajaksi huomioliivit. Näin muut tiellä ja maastossa liikkuvat voivat havaita heidät helpommin.

Uudista tarvittaessa kelkkaopetuksen sisältöä. Nykyisin käytössä oleva kelkkaopetuksen runko on laadittu 80-90-luvulla, jolloin pääasiallinen kohderyhmä olivat suomalaiset yritysasiakkaat. Nykyisin palveluja käyttää suuri joukko uusia kohderyhmiä, esimerkiksi iäkkäämmät kuljettajat ja ulkomaiset turistit, joilla ei ole kokemusta lumisista olosuhteista. Huolehdi siis, että perehdytys on tarpeeksi perusteellista ja asiakasryhmän taustan ja taidot huomioivaa.

Mieti moottorikelkan vuokrauksen omavastuun hintaperusteita. Kokemattomia kuljettajia kannattaa neuvoa valitsemaan pienempitehoisen kelkka. Hinta voi määräytyä tehoasetusten

mukaan, jolloin pienempitehoisella keltalla on pienempi omavastuu. Näin voit vähentää kokemattomien kuljettajien onnettomuusriskiä.

2/3

Suunnittele reitti ja nopeus asiakasryhmän mukaan

Suosi esteettömiä reittejä, joissa on mahdollisimman vähän puustoa ja kiviä reitillä tai sen välittömässä läheisyydessä. Tämä vähentää

vakavia törmäyksiä. Metsässä kulkeva moottorikelkkareitti on vaarallinen liikenneympäristö.

Nykyinen suositeltu nopeus (40 km/h) ohjatuilla kelkkasafareilla on monesti liian korkea. Letkassa syntyy väistämättä haitariliikettä. Onnettomuuksia sattuu tyypillisesti silloin, kun letkasta jälkeen jääneet yrittävät saada muita kiinni. Sovita nopeus letkan hitaimpien mukaan.

Ole valmis muuttamaan safarin pituutta joustavasti, jos tilanne sitä vaatii. **Osalle asiakkaista kolmen tunnin safari on aivan liian pitkä lajin fyysisyyden vuoksi.** Suunnittele eri asiakasryhmille eripituisia reittejä. **Älä vie kokematon asiakas liian haastavaan ajoympäristöön.**

40

40 km/h on monesti liian korkea.

3/3 Sisällytä opaskoulutukseen tietoa kelkalla ajamisen riskeistä

Opas on tärkeässä roolissa hyvän asiakaskokemuksen lisäksi myös kelkkaonnettomuuksien ehkäisyssä. Pidä huolta, että opaskoulutuksessa käydään läpi myös seuraavat asiat:

Kiihtyvyys.

Kelkka kiihtyy pääsääntöisesti nopeammin kuin asiakas olettaa.

Vieras liikenneympäristö.

Luminen metsä, jää, pimeys ja kylmyys ovat monelle asiakkaalle täysin vieraita. Osa asiakkaista ei välttämättä ole käynyt koskaan metsässä.

Jään paksuus.

Jäällä liikuttaessa pitää jään paksuuden olla vähintään 20 cm teräsjäätä ja railot tulee kiertää vähintään 100 metrin etäisyydeltä.

Kyyditys.

Matkustaja kyydissä tekee ajamisesta vaikeampaa. Jos ajoharjoittelu on ajettu yksinajona, harjoittelun loppuun tulee sisällyttää jakso matkustajan kanssa.

Ajo-olosuhteen muuttuminen.

Tottumaton kelkkailija sopeutuu olosuhteiden muuttumiseen hitaammin kuin olettaisi. Esimerkiksi jäältä metsään siirtyminen tai lumisateen alkaminen kesken ajon vaativat aikaa sopeutumiseen.

Kuljettajan vaihdos.

Mikäli tauon aikana kuljettaja vaihtuu, on kelkkaopetus syytä kerrata uudelleen, jos ajamaan tulee ensikertalainen.

Letka-ajo.

Letkassa ajettaessa vauhti pitää mitoittaa hitaimman asiakkaan mukaan. Tyypillisesti puuhun törmätään, kun hitaasti ajava kelkkailija huomaa muun ryhmän menevän jo kaukana ja pyrkii kaasua lisäämällä saavuttamaan muut.

Pysäköinti.

Taukojen aikana opas huolehtii kelkkojen pysäköinnistä siten, että tauolta lähdettäessä ei tapahdu yhteentörmäyksiä.

Poikkeavat tilanteet.

Opastuksessa pitää opettaa toimintaa poikkeavan tilanteen sattuessa, esimerkiksi kuinka moottorikelkkaa käsitellään sen ajautuessa kovalta reitiltä pehmeään lumeen tai kuinka moottorikelkkaa käsitellään, kun se osuu lumipattiin.

Riskit.

Asiakkaita on hyvä muistuttaa siitä, että erityisesti kelkkailuun liittyvien riskien lisäksi moottorikelkkailussa on samoja perusriskejä (esim. arviointi- ja havaintovirheet) kuin muillakin moottoriajoneuvoilla liikuttaessa. Kelkka ei ole lelu.

Varmista asiakkaan turvallisuus ennen liikkeellelähtöä

Suosittele kokemattomalle tai muuten epävarmalle kuljettajalle ajamista ilman matkustajaa. Mikäli hän kuitenkin joutuu kuljettamaan matkustajaa, kiinnitä erityistä huomiota perehdyttämiseen ja asiakkaan valvontaan maastossa.

Huolehdi, että kaksin kelkalla liikkuvat ovat mahdollisimman samankokoisia. Suuri koko- tai painoero vaikuttaa suuresti kelkan ohjattavuuteen.

Huomioi kokemattoman kuljettajan fyysiset ominaisuudet. Suosittele liikkumiseltaan rajoittuneelle rekikytyä oppaan vetämänä.

Mikäli asiakas opetuksen jälkeen empii ajamista tai se tuntuu kovasti jännittävän, anna asiakkaalle mahdollisuus olla ajamatta. Aina palvelua ostaessaan asiakas ei käsitä, millainen palvelu todellisuudessa on. Outo ympäristö sekä uusi ajoneuvo hallintalaitteineen voivat opetuksesta huolimatta jännittää niin paljon, että kokonaisuuden hallinta muodostuu osalle asiakkaita vaikeaksi. Tarjoa vaihtoehtona mahdollisuutta osallistua safarille esimerkiksi matkustajana oppaan vetämässä reessä.

Lapin liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunta on tutkinut Lapin keskussairaalan alueella tapahtuneita moottorikelkkaonnettomuuksia vuosien ajan. Kaudella 2017-2018 Lapin keskussairaalassa hoidettiin 338 moottorikelkkailussa loukkaantunutta potilasta. Loukkaantuneita oli enemmän kuin samaan aikaan tieliikenteessä loukkaantuneita. On arvioitu, että kelkka-safareilla loukkaantuneita on kokonaismäärästä noin puolet.

Onnettomuustietoinstituutti (OTI) tekee työtä ennaltaehkäistäkseen liikenneonnettomuuksia Suomessa. OTI koordinoi liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien toimintaa ja hallinnoi tutkinnasta kerättyä tietoa muiden liikennevahinkotilastojensa lisäksi. Tilastotiedon määrä ja laatu ovat kansainvälisesti ainutlaatuisia. OTI tarjoaa tärkeää tietoa, jolla voidaan vaikuttaa liikenneturvallisuuteen sekä lainsäädännön että käytännön toimenpiteiden tasolla. Instituutti toimii erillisenä yksikkönä Liikennevakuutuskeskuksessa. **Lue lisää www.oti.fi.**